

Жељко Шкаламера

КУЋА ЗЕМУНСКОГ ТРГОВЦА МИЛОША УРОШЕВИЋА

Истражујући историјске садржаје архитектонског наслеђа Земуна са циљем да се заштите аутентична материјална сведочанства, заинтересовали смо се за кућу Милоша Урошевића, због његове познате улоге у компанији трговаца¹ која је снабдевала Карађорђеве устанике ратним материјалом. Наиме, пошли смо од навода да се „у подруму Урошевићеве куће налазила тајна радионица муниције која је ноћу пребацивана устаницима“² и трагали за тим подрумима.³ Без обзира на извесну романтичну стилизацију споменутог навода, већ до сада публиковани извори и литература о улози земунских трговаца у разним лиферацијама и остваривању веза са устаничком Србијом⁴ пружали су довољно основа за изналагање материјалних остатака који би учинили присутним један значајан период развоја Земуна. Утврдили смо да кућа Милоша Урошевића није сачувана, али да су сачувани фрагменти куће и њени подруми.

Кућа Милоша Урошевића налазила се у Земуну на Магистратском тргу, данашњем Тргу победе, северно од зграде Земунског магистрата. Неколико до сада познатих веродостојних извора омогућују идејну реконструкцију куће и њеног садржаја, као и утврђивање тачног положаја. Сачувани су план преpravки и дозиђивања куће,⁵ планови магистратске

¹ Т. Ж. Илић, *Осам до сада непознатих докумената из првог српског устанка*, Годишњак МГБ, I, Београд, 1954, 111—142.

² М. Дабижић, *Преглед прошлости Земуна 1803—1914*, Земун, 1959, 3.

³ Према аутографским белешкама земунског градоначелника и историчара П. Марковића (Завичајни музеј у Земуну, Инв. бр. I—2), његов отац Стеван, такође градоначелник земунски, купио је око 1870. године зграду на углу Господске улице (данас Лењинове) и Магистратског трга (Трга победе) од наследника Милоша Урошевића. Како та кућа из XVIII века, преправљена 1801. године, има велике подруме, помишљали смо да су то подруми у којима се, наводно, спремао војни материјал намењен српским устаницима, али нисмо нашли друге потврде ни да је то у време била Урошевићева кућа, ни да су њени подруми служили реченој намени.

⁴ Многобројни објављени документи који се односе на Земун и везе земунских трговаца са Србијом, првенствено у Ивићевим *Списима из бечких ратних архива о првом српском устанку* и *Грађи из земунских архива* Т. Ж. Илића, као и спомињање улоге земунских трговаца, а посебно М. Урошевића, у више мемоарских и историографских дела о првом српском устанку представљају основу за израду историјске топографије Земуна у време његове интензивне повезаности са догађајима у Србији. Овим прилогом желимо само да укажемо на једну од компонената, иначе још увек слабо обрађеног, друштвеног живота, на ондашњу архитектуру и просторне оквире у којима су живели активни учесници тих веза и догађаја.

⁵ *Plan welcher den Grundriss zu ebener Erde und dem Grundriss des ersten Stockwerke eines neu zu errichten kommenden Einkehr = Wirthshauses in dem bestehenden Wohngebäude des Bürgers Hr: Millosch Uroschewich sub Nro. 149/154 zu Semlin bezeichnet*. Razmera 1:150. Sign. d. d.: Joseph Felber, bürgl. Maurermeister. Недатиран. ЗМЗ, А—239. План је цртан тушем на цртахој хартији вел. 49×68,5 cm, конвенционално је обојен

зграде у којима су уцртани делови куће⁶ и ситуациони планови којима је одређен положај куће у урбаном блоку.⁷ На плану преправки и дозиђивања куће Милоша Урошевића за гостионицу и свратиште, који је израдио познати земунски градитељ Јозеф Фелбер, приказане су ситуација имања, основе приземља и спрата и намене просторија. На плану главне фасаде зграде Магистрата из 1823. године уцртан је и део суседне фасаде Урошевићеве куће, а на плану за дограђивање магистратске зграде за станове магистратских чиновника из 1835. године уцртане су основе подрума, приземља и спрата и попречни пресек Урошевићеве куће.⁸ Сви ови планови искоришћени су за идејну реконструкцију која пружа општу слику Урошевићевог дома, његових грађанских претензија, смисла за избор архитектонских облика и релативно високог степена достигнуте стамбене културе.

У панорами Земуна, коју је верно нацртао 1820. године Јакоб Алт,⁹ у силуети града гледаног са Дунава, кућа Милоша Урошевића истиче се, између Богородичине и Католичке цркве, као једна од највећих зграда. Урошевићев углед, припадност слоју имућних грађана, велики послови, значајна трговачка, јавна, дипломатска и тајна активност оставили су, дакле, видан печат на ондашњем изгледу града.

Урошевићева кућа била је смештена на грађевинској линији западног фронта Магистратског трга, у средини највећег централног блока фортификацијским линијама опасане вароши, са главном фасадом окренутом ка тргу. Имала је подрум, приземље, спрат и таван испод високог крова. Општа архитектонска композиција куће била је једноставна. Био је то издужени паралелопипед са седам отворских осовина прекривен преломљеним двосливним кровом, са истуреном лођом на предњој страни, избоченим трактом вертикалне комуникације и прислоњеним дворишним крилом на задњој страни. Иза куће било је пространо двориште са шупом за кола и бунаром, а иза овога уређена башта са сеницом — октогоналним павиљоном на стубовима. Фронт куће износио је 24,75 м, а цела парцела са двориштем и баштом била је дугачка 80 метара. Двориште и башта запремали су два готово једнака дела парцеле. Имање с кућом било је једно од највећих у блоку, с површином од преко 2.500 м². На изграђени део, кућу и спремиште за кола, отпадало је свега 350 м², што значи да је однос намена површина био веома повољан.

Спољни изглед куће био је репрезентативан. Главна фасада била је хоризонтално подељена непрофилисаним венцем — траком — на раскошније обрађен спрат и једноставније приземље. Вертикална подела фасаде била је симетрична у спратном делу, где је свако поље између прозора са оквирима и забатима било пресечено пиластром,

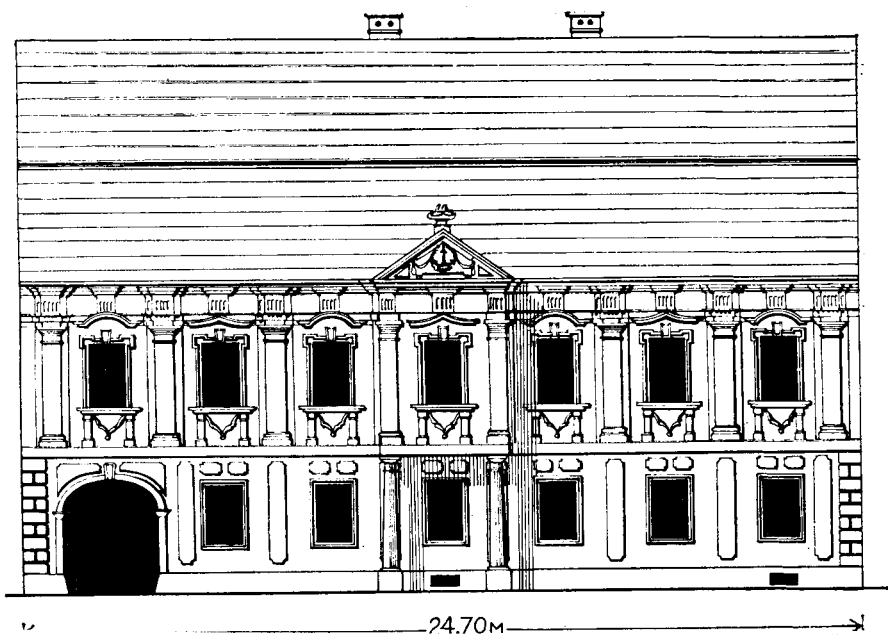
— ружичастом постојеће, а жутом пројектовано стање. Пећи су обојене тамнозеленом, а башта светлозеленом бојом. Има размерник од 15 бечких хвати, на коме један палац са плана одговара једном хвату у природи. Котиран је само дужинским мерама. Има легенду са 31 одредницом означеном словима абецедe.

⁶ ЗМЗ, А-421/V и А-242; в. Ж. Шкаламера, *Три зграде Земунског магистрата*, Рад војвођанских музеја, 14, Нови Сад, 1965, 102—104 и напомене 25 и 28.

⁷ ЗМЗ, А-421/I; Бечки ратни архив, *Inl. C VII 27*.

⁸ ЗМЗ, А-242. У плану су симултано приказани постојеће стање, бледим цртежом, и пројектовано стање, јаким цртежом и бојама.

⁹ J. Alt. *Syrmien-Stadt Semlin*. Литографија, 35,5 × 25,5 cm, 1820, ЗМЗ, У-5.

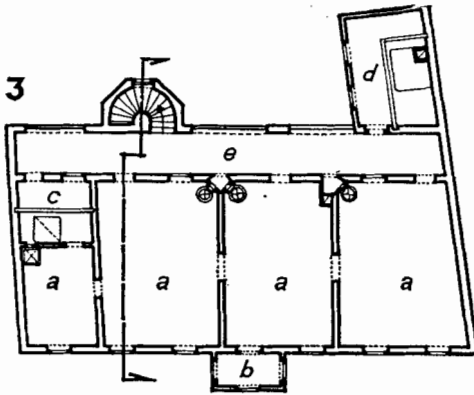
Сл. 1 — Главна фасада куће Млоша Урошевића на Магистратском тргу у Земуну
Реконструкција. Цртеж апс. арх. М. Стевчића

док је у приземном делу, због асиметрично постављеног главног улаза, подела била мање правилна.¹⁰ Приземни део главне фасаде био је обрађен с елементима рустифицираног барока, а спратни с елементима класицизма и ампира, међу којима су се истицали престилизоване триглифи кровног венца и фриза. Фасаду је наглашавала централно постављена затворена лођа на стубовима, која се, вероватно, завршавала троугластим тимпаномом у коме су се, судећи по аналогијама, налазили трговачки симболи. Претпостављамо да је ту била котва, уобичајени знак земунских трговаца.¹¹ Нема сумње да су дворешне фасаде биле обрађене простије, као што је то било и на другим земунским кућама,

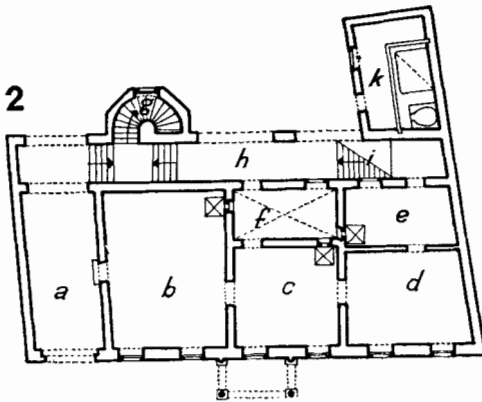
¹⁰ На главној фасади у обради и композицији приметан је двојни поступак. Извесна неподударност приземног и спратног дела и мешање стилских елемената сведоче о, вероватно, етапном развоју куће. Исто тако и неподударност диспозиција приземља и спрата, спољне композиције и унутарњег склопа, говори у прилог закључку да је Урошевићева кућа какву сада знамо настала преправљањем и, вероватно, надзиђивањем старије приземнице.

¹¹ Идејна реконструкција главне фасаде извршена је према фрагменту са плана фасаде зграде Магистрата из 1823. године (ЗМЗ, А-241/V), према основама са плана за адаптацију куће (ЗМЗ, А-239) и плана доградње Магистрата из 1835 (ЗМЗ, А-242), као и по аналогијама хронолошки блиских земунских зграда на којима се јављају слични или исти елементи (пре свега, Куће са сунчаним сатом у М. Тита ул. бр. 23 и Богородичине цркве). Реконструкција није сасвим потпуна. Рађена је у размери 1:150. Недостају неки детаљи, а изглед лође реконструисан је на основу логичне конструкције и паралела са земунских кућа. Котва (ленгер) као знак јавља се на више кућа земунских трговаца који су имали своје лађе — житарице, па и на кући породице Марковић у Лењиној улици бр. 14, за коју се наводи да је откупљена од наследника М. Урошевића (в. напомену 3).

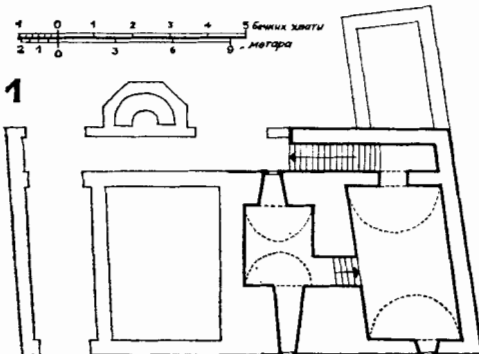
Сл. 2 — Основе куће Милоша Урошевића на Магистратском тргу у Земуну

- (3) основа спрата, стан Милоша Урошевића: *a* собе; *b* ложа — „кабинет за осматрање“; *c* кухиња; *d* кухиња (вероватно раније споредне просторије са нужником); *e* ходник

- (2) основа приземља — *a* главни улаз и колски пролаз; *b* гостионица; *c* „келнерај“; *d* остава; *e* стан гостионичара; *f* ложоница (вероватно раније кухиња); *g* степениште од приземља до тавана; *h* ходник; *i* степенице за подрум; *k* кухиња гостионице (вероватно раније споредне просторије са нужником)

- (1) основа темеља и подрума

али су биле оживљене аркадним тремом у приземљу и галеријом, вероватно застакљеном, на спрату.

У стилском погледу кућа је представљала симбиозу старијих барокних и новијих класицистичких елемената, а у општој архитектонској концепцији била је изражена тежња за истицањем. Била је концептована у сведеном виду као репрезентативна палата.

Унутрашњи распоред куће био је упрошћен. Према тргу су биле просторије, а према дворишту ходник. Из бочног колског пролаза и главног улаза прелазило се у гостионицу и аркадни трем приземља, а из овога завојитим степеништем на спрат и таван и обичним степеништем у подрум. Подрум је имао две засведене просторије на различитим нивоима, једну мању и једну већу. Приземље је имало пет просторија, од којих су четири припадале гостионици, а једна, најмања, била је стан гостионичара. На спрату је био стан Милоша Урошевића, који се састојао од двеју кухиња,¹² од једне мање ($3,5 \times 5$ m) и три велике собе (око 5×7 m). Средња велика соба имала је излаз у лођу ($1,5 \times 3$ m).¹³ У собе се улазило из ходника, а све су и међусобно биле повезане. Висина просторија у приземљу износила је око 3, а на спрату више од 3,5 метара.

Просторије према тргу осветљаване су непосредно са по два прозора, а према дворишту посредно преко ходника. Све просторије загреване су керамичким округлим и четвртастим пећима са ложиштима из кухиње или ходника. Нужници су, вероватно, били смештени у прислоњеном бочном крилу и повезани са септичком јамом у дворишту. Зграда се водом снабдевала из дворинског бунара.

Организација унутрашњег простора била је онолико функционална колико је то пружао линијски распоред једнотрактне схеме са издвојеном вертикалном комуникацијом и кратким дворишним крилом. Из планова се види да су елементарне функције становања и гостионице биле задовољене и да су одговарале високом стандарду оног времена. Сам распоред говори о начину становања у време када се, очито, мање полагало на концентрацију просторија и смишљену функционалност, а више на пространост као одлику удобности. Број и величина просторија, добра осветљеност и загревање, повољан положај куће у блоку и однос слободних према изграђеним површинама — рекреативним према радним и стамбеним, говоре о развијеној грађанској кући.

Ово што смо рекли о изгледу и распореду куће Милоша Урошевића на Магистратском тргу одговара стању какво нам приказују наведени савремени извори и у каквом је та кућа била пре него што

¹² Према Фелберовом плану адаптације и дозиђивања куће и према Крижанићевом плану дозиђивања Магистрата, коме је, изгледа, као предложак послужило Фелберов план, Урошевићев стан је имао једну кухињу у главном делу зграде и једну у дворинском крилу. Сматрамо, међутим, да су у дворинском крилу биле помоћне просторије, међу њима и нужници, јер би тешко било претпоставити да зграда таквог угледа буде без тих просторија у време када су их друге господске куће у Земуну имале. Нужници нису нигде, у згради и ван ње, учртани. Фелбер их у пројекту ставља на крај дозиданог дворинског крила, а Крижанић их смешта управо у постојеће кратко крило где је у оба плана учртана кухиња. Све нас ово наводи да закључимо да су на месту друге кухиње биле помоћне просторије.

¹³ Мере наведене у овом прилогу имају само оријентациони карактер. У детаљној научној или техничко-практичној студији оне се могу пренети сасвим прецизно са сачуваних оригиналних котирањих планова. Овде то није учињено јер нема утицаја на опште закључке.

је великим делом порушена око 1835. године. Ову кућу Урошевић није наследио од свог оца Обрада, такође земунског трговца, после његове смрти 1800. године,¹⁴ већ ју је или сам подигао, или од некога откупио и преправио. Документи које смо прегледали не садрже податке о кући, а нисмо нашли ни купопродајне уговоре, којих иначе има много сачуваних у архиви Земунског магистрата. Стога, да бисмо одговорили на питања када је Милош Урошевић откупио имање, подигао или преправио кућу у средишту града, морамо се, засада, користити посредним изворима. Одговори на ова питања у вези са Урошевићевом кућом значајни су за праћење његовог трговачког и друштвеног успона, развоја архитектуре Земуна и, посебно, за утврђивање свих последица насталих из његових веза са устаничком Србијом, како би се и на овај начин допринело објашњењу класних и одвајању националних компонената у тим везама. Проучавање ове куће, као карактеристичне урбане јединице ондашње вароши, има и шири значај.

У катастарском плану Земуна из 1780. године¹⁵ уцртано је имање исте величине, облика и поделе, са кућом сличног габарита, па је сигурно да је Урошевић откупио постојеће имање с кућом. Структурна анализа планова Урошевићеве куће показује да су од старе куће, вероватно приземнице, задржани неки делови, пре свега подруми,¹⁶ из чега закључујемо да Урошевић ипак није из темеља подигао нову кућу по свом укусу и сопственим потребама, већ да је затечену кућу¹⁷ преправљао и, највероватније, надзидао спрат и изменио фасаду. Наиме, на ово указују различита архитектонска решења и композициони поступци за поједине делове куће, који би сигурно били избегнути да је овде реч о јединственом пројекту за нову кућу.

Милош Урошевић постао је грађанин слободног војног комунитета Земуна 1805. године,¹⁸ а да би стекао грађанско право, требало је да буде доброг имовног стања, што је тада већ и био.¹⁹ Да ли је већ тада поседовао имање и кућу у средишту града и да ли је већ тада имао кафану у приземљу своје куће? Познати и објављени документи не дају одговоре на та питања, мада би се у неким могло наслутити да

¹⁴ Историјски архив Београда, Земунски магистрат, 1800, Ф. XX, 55. У записнику од 22. фебруара 1800. утврђено је у Земунском магистрату имовно стање Обрада Урошевића, које се, поред осталог, састојало и од једне куће у Бежанијској улици бр. 453.

¹⁵ ЗМЗ, А-251, лист 19; БРА, В IXа 906 А. У Бечком ратном архиву уз план је сачуван само део катастарске документације — грунтовних листова, а недостају управо листови који садрже имена власника, бројеве кућа и величине поседа контрибуената и грађана унутарње вароши Земуна. У Земљишном уреду општине Земун постоје и старије земљишне књиге, које су несређене и неприступачне, па их, на жалост, за овај прилог нисмо могли да користимо.

¹⁶ Подруми земунских кућа из XVIII века („Ичкова“ и Караматина) били су једноставнији (полуобличасти) и масивнији, а од почетка XIX века јављају се сложене конструкције (пруски и чешки сводови) и већа правилност у основама, па се на основу тога може сматрати да су полуобличасти подруми неправилних основа Урошевићеве куће старији од горњих делова куће.

¹⁷ Габарит Урошевићеве куће у односу на старији, представљен у плановима Земуна с краја XVIII века, измењен је тако што је на место где се на старијој кући налазило дворично крило дошао колски улаз, што значи да је старија кућа имала главни улаз на другом месту. Габарит старије куће није имао испад вертикалне комуникације, па зато мислимо да је та кућа била приземна.

¹⁸ Т. Ж. Илић, *Грађа из земунских архива*, I, 113, 114.

¹⁹ Исто, 109, 110.

је већ у то време он поседовао кућу и држао кафану. Из представке капелника Франца Садла²⁰ види се да је 1805. године Урошевић обећао да ће њега и његову дружину узети у своју службу, па би се, без обзира на каснији обрт ствари у вези с овом дружином, могло претпоставити да је то обећање било на нечему засновано, тј. да је Урошевић већ тада имао кафану у којој је могао запослити музичку капелу. Тако исто, онај навод из познатог извештаја капетана Млинарића из 1808. године,²¹ где овај каже да га је Милош позвао к себи у стан²² пошто се на јавном месту, у кафани, не може како треба разговарати, могао би да се схвати као да је реч о једном месту, као да се кафана и стан налазе у истој кући, па би, према томе, и ово била потврда да је у то време Милош Урошевић поседовао кућу на Магистратском тргу.

Поуздано знамо да је Урошевић ову кућу поседовао пре 1813 године, јер је у попису становништва за ту годину²³ убележен као сувласник куће и имања бр. 109, а тај број означава парцелу која је касније носила бр. 149 односно 154, док није укинута као посебна парцела и после откупа прикључена имању Земунског магистрата око 1835. године.

У једном попису лица са правом точења пића из 1817. године²⁴ не налази се име Милоша Урошевића, што може да значи да то право он тада није користио, али не и да га можда раније није користио, као што је сигурно да се касније тим послом бавио, када је намеравао извршити адаптације гостионице у приземљу своје куће.

Ко је и када извршио преправке на кући, није нам познато, као што нам није познато ни од када је и колико дуго у приземљу била гостионица, односно кафана. Знамо да до проширења зграде и њеног претварања у свратиште, неку врсту хотела, како је то пројектовао градитељ Јозеф Фелбер, није дошло. Да је зграда претворена у свратиште, несумњиво да би оно било забележено у плановима канцелисте Крижанића из 1835. године. Не знамо тачно ни када је настао Фелберов план, у коме је верно уцртано постојеће и пројектовано стање и распоред просторија, али је извесно да је то било после 1821. године, јер је у наслову плана кућа означена старим и новим кућним бројем, 145/154, а ова промена бројева извршена је те године.²⁵

²⁰ Т. Ж. Илић, *О музичкој дружини за Карађорђево ратно логор*, Годишњак МГБ, II, Београд, 1955, 152; Исто, *Грађа из земунских архива*, I, 120.

²¹ А. Ивић, *Списи бечких архива о првом српском устанку*, V, Суботица, 1939, 398.

²² Исто. У извештају стоји: „Darauf zog er mich auf die Seite und bestellte mich Nachmittags 2 Uhr zu sich in sein Logis (подвукао ЖШ) weil sich hier im öffentlichen Koffehause nicht von dergleichen Dingen sprechen liesse.“ Употребљени термин „Logis“ имао је веома одређено значење просторије која испада из фасаде — ложа, еркер (в. J. Ch. A. Heyse, *Allg. verdeutsch. u. erklär. Fremdwörterbuch*, V стереотип. изд., Berlin, 1879, sub. v. Logis). Уколико је овде прецизно употребљен, а не у општем смислу стана, то би био податак да је већ 1808. зграда имала ложу према тргу и да је реч о кафани у Урошевићевој кући.

²³ ИАБ, ЗМ, Инв. бр. 2406.

²⁴ ИАБ, ЗМ, 1817, П 778.

²⁵ Датуми новелирања кућних бројева у Земуну у систему редних бројева, насупрот означавању парних и непарних страна улица, нису нам тачно познати. За ову прилику пратили смо кретање промена кућних бројева у разним актима, углавном купопродајним, архиве Земунског магистрата и утврдили да се после 1813. и 1817.

Имање и кућа Милоша Урошевића на Магистратском тргу постали су још пре његове смрти, откупом, власништво земунске општине, заправо ц. и кр. слободног војног комунитета, који је према плану канцелисте Крижанића²⁶ на том месту саградио продужени део зграде Магистрата 1835—1838. године. Дограђивање је извршио градитељ Фелбер, супотписник на Крижанићевом плану. Међутим, Урошевићева кућа није потпуно порушена. У дозиданом делу Магистрата задржани су стари подрум, с измењеним степеништем, цело зидно платно главне фасаде, са промењеним отворима и у другој обради, северни забатни зид и делови два унутрашња преградна зида. Сви ови делови некадашњег дома Милоша Урошевића сачували су се до данас инкорпорирани у постојећој згради IV општинског суда у Земуну, на Тргу победе бр. 3.²⁷

Кућа Милоша Урошевића са двориштем и парковски концептованом баштом са сеницом, у средишту града, представља угледни општи архитектонски пример грађанског успона српских трговаца у Земуну. Њена архитектонска и стилска обрада биле су типичне за архитектуру прелазног периода на почетку XIX века, када су напуштане барокне, а усвајане класицистичке концепције. Њена особеност састојала се у повољном стицају важних животних компонената — становања, рада и одмора — на једном месту, у оквиру једне парцеле. На њој су већ примењена просторна решења која ће се касније, са малим изменама, јављати све до почетка овог века, а она су од значаја због утицаја који су имала на промене у србијанској архитектури грађанске куће. Због тога верујемо да ће даља проучавања Урошевићеве куће допринети бољем познавању, код нас још увек мало истражене, архитектуре која је настајала на међи двеју различитих културних сфера.

Овом приликом треба истаћи да Урошевићева кућа може да буде, у одговарајућој музеолошкој презентацији целокупности друштвеног живота подељеног српског друштва на почетку прошлог столећа, не само атрактиван већ и неопходан елемент, те да и стога вреди детаљније истражити њен настанак, развој и унутрашње уређење.²⁸

по трећи пут мењају кућни бројеви од 1821. године. Ово је уједно и последња промена у оквиру јединствене нумерације кућа у Земуну, пошто се бројеви из ове године слажу са онима који су дописивани уз парне и непарне бројеве и после усвајања новог система нумерације (в. *Popis kuća grada Zemina sa nimeracijom i nastojom novih naziva ulica, Zemun, 1897*). Један списак кућевласника који још нису променили таблице кућних бројева, од 23. јануара 1823. године, сведочи о овој промени из 1821 (ИАБ, ЗМ, 1823, П 46).

²⁶ ЗМЗ, А-242. У наслову плана изричито стоји: „mit höher Genehmigung angekauften Milosh Uroschevichs Wohngebäudes.“

²⁷ Класицистичко знање Земунског магистрата изгубило је, дозиданим делом на месту Урошевићеве куће, своју првобитну хармоничну композицију, тако да би се могло поставити питање враћања аутентичног изгледа Магистрата и реконструкције Урошевићеве куће. Наравно, уколико би се, поред материјалних могућности, установило да је такав конзерваторско-рестаураторски захват целисходан и оправдан. За такав поступак постоје техничке могућности.

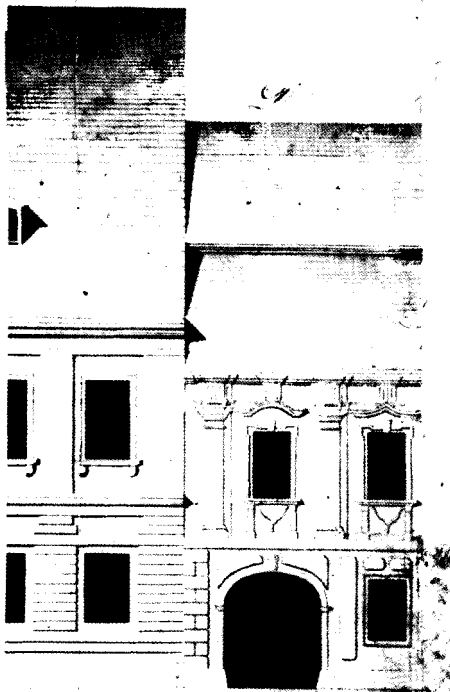
²⁸ Т. Ж. Илић у радовима *Тестамент Теодора Мариновића иначе Вука, земунског марвеног трговца, Зборник за друштв. науке МС, 12, Нови Сад, 1956, 72* и *Приједне и друштвене прилике у Земуну (1770—1820)*, Споменица зем. библиотеке, Земун, 1966, 13—22, изнео је, између осталог, и неке податке за унутрашње уређење кућа земунских трговаца, али наше познавање опреме стана, намештаја и других елемената унутарњег уређења куће и начина становања још је увек скромно. За целовито објашњење амбијента у коме је живео М. Урошевић потребно је да се обраде и наведени елементи културе становања.

DAS HAUS DES KAUFMANNNS MILOŠ UROŠEVIĆ IN SEMLIN

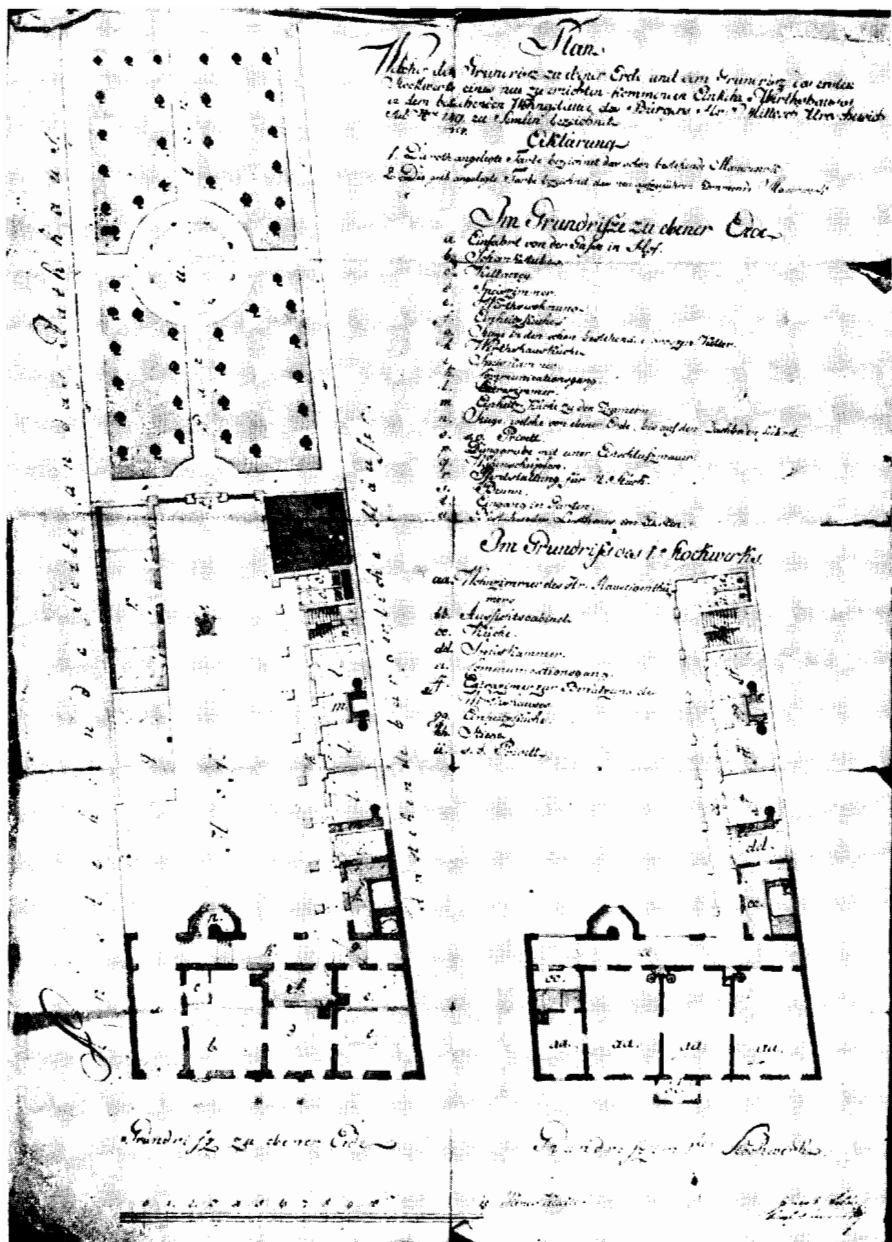
Das serbische Bürgerhaus um die Wende des 18. zum 19. Jahrhundert ist kaum erforscht. Man kennt die Kirchenbauten und Schlösser aus jener Zeit, weiss hingegen nur wenig über die Häuser des damaligen serbischen Bürgertums, das darin seine Vermögenslage, seinen Geschmack und seine Wohnkultur zum Ausdruck brachte. Im vorliegenden Beitrag wurde auf Grund glaubwürdiger Quellen, vor allem von Plänen, eine Idealrekonstruktion des Stadthauses des Semliner Kaufherrn Miloš Urošević durchgeführt. Er war vor allem deswegen bekannt, weil er der Handelsgesellschaft angehörte, welche die aufständischen Serben unter Karadjordje Petrović mit Kriegsgeschütz belieferte. Sein Haus ist ein charakteristisches Beispiel jener Bauten, die von dem Aufstieg der serbischen Kaufmannschaft in Semlin zur Zeit ihrer lebhaften und engen Verbindungen mit dem aufständischen Serbien zeugten, gleichzeitig aber auch ein typisches Werk der Baukunst an der Grenze zweier Kulturbereiche. Das, als verkleinerte Ausgabe eines repräsentativen Palais, mit geräumigem Hof und schön angelegtem Garten, entworfene Gebäude stellt eine Symbiose spätbarocker und klassizistischer Elemente dar. Der Bauentwurf und die stilistische Gestaltung bildeten eine Formel, die in verschiedenen Varianten bis Anfang dieses Jahrhunderts angewendet wurde. Das Urošević-Haus war auch deswegen von Bedeutung, weil es, ebenso wie andere ähnliche Semliner Bauten, bei der Wandlung der bis dahin in Belgrad und Serbien vorherrschenden balkanischen Architektur als Vorbild dienen konnte. Teile dieses, 1835 grösstenteils abgerissenen Hauses, wurden dem neuerrichteten Anbau des Semliner Rathauses einverleibt und dadurch erhalten. Dazu gehört der alte Keller, in dem Berichten zufolge, für die serbischen Aufständischen bestimmtes Kriegsgeschütz versandbereit gemacht wurde.

Сл. 3 — Изглед дела Земуна са Дунава 1820. године (према литографији Ј. Алта):
 (1) кућа Милоша Урошевића; (2) Магистрат; (3) Богородичина црква; (4) Католичка
 црква; (5) Николајевска црква; (6) Царинарница са соларским магацинима

Сл. 4 — Део плана за изградњу нове зграде Земунског магистрата из 1823. године (Завичајни музеј, Земун, А-241/V). Лево: део пројектоване зграде Магистрата; десно: део фасаде куће Милоша Урошевића

Сл. 5 — Факсимил плана градитеља Јозефа Фелбера за преправке и дозиђивање куће Милоша Урошевића и адаптирање њено у свратиште (Завичајни музеј, Земун, А-239)